

ВІДГУК

офіційного опонента—кандидата педагогічних наук, доцента
Дем'янюка Юрія Анатолійовича на дисертаційне дослідження
**Марченкова Сергія Миколайовича «Формування інформаційно-
аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової
підготовки»,**

представлене на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
з спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки

На сучасному етапі реформування Збройних Сил України, пов'язаного з імплементацією стандартів НАТО надважливого значення набуває розвиток вищої військової освіти. У Законах України «Про національну безпеку України», «Про Збройні Сили України», Стратегії національної безпеки України, Военній доктрині України, Доктрині інформаційної безпеки України особливо наголошується на необхідності якісної професійної підготовки майбутніх офіцерів, здатних успішно вирішувати складні завдання в професійній діяльності, зокрема інформаційно-аналітичного характеру. Дослідженню цієї проблеми присвячена тема дисертації Марченкова Сергія Миколайовича «Формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки».

Здобувач вдало обґрунтовує вибір теми дисертаційного дослідження. Структура доказів на користь її актуальності є логічно виваженою і переконливою. Зокрема, унаслідок наукового опрацювання теоретичних основ і практичного досвіду підготовки офіцерів у вищих військових навчальних закладах України дисертантом виявлено ряд суперечностей, що вказують на низький рівень відповідності наукового забезпечення сучасним вимогам в аспекті проблеми, що досліджується. Підтвердженням недостатньої наукової розробленості проблематики свідчать результати аналізу останніх наукових досліджень в галузі теорії та методики професійної освіти, який здійснив дисертант. Поряд з цим, Марченков С. М. аргументовано оцінює готовність науки та її методів до подальшого розвитку за напрямом, який визначається обраною темою дослідження.

2. Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації

Дисертантом:

уточнено сутність та зміст базових понять «інформаційно-аналітична

компетентність», «інформаційно-аналітична компетентність майбутніх офіцерів», «формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки»;

виявлено та обґрунтовано педагогічні умови формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів;

визначено критерії, показники та рівні сформованості інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки;

розроблено модель формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки та експериментально перевірено її ефективність.

3. Нові факти, одержані здобувачем

У дисертаційному дослідженні Марченкова С. М. уперше:

розроблено авторську модель та визначено зміст, структурні (мотиваційно-цільовий, організаційно-змістовий, операційно-діяльнісний, контрольно-результативний) та функціональні (інформаційно-конструктивний, аналітико-діагностичний, когнітивно-пізнавальний, рефлексивно-творчий) компоненти процесу формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів;

обґрунтовано педагогічні умови формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки (належне мотиваційне забезпечення освітнього процесу фахової підготовки; упровадження інтегрованого та особистісно орієнтованого підходів у процесі вивчення фахових дисциплін; залучення курсантів до спеціально організованої, розвивальної діяльності, спрямованої на формування інформаційно-аналітичної компетентності; забезпечення інтегрованого характеру фахової підготовки майбутніх офіцерів; реалізація творчого підходу до організації досліджуваного процесу);

виокремлено критерії (мотиваційно-смысловий, знаннєвий, діяльнісно-поведінковий, рефлексивно-оцінювальний), показники та охарактеризовано рівні сформованості інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки (репродуктивний, конструктивний, творчий).

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Вірогідність та надійність отриманих результатів дослідження забезпечено методологічним обґрунтуванням вихідних положень,

використанням комплексу методів дослідження, адекватних його меті та завданням, єдиним порядком одержання та фіксації результатів, поєднанням кількісно-якісних емпіричних даних.

Найбільш суттєві наукові результати, одержані здобувачем, викладено в загальних висновках та висвітлено в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження апробовані на науково-практичних конференціях і впроваджені в освітньому процесі закладів вищої освіти України.

Вищевикладене дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження Марченкова С. М. достатньо обґрунтовані й достовірні.

5. Значення для науки і практики отриманих автором результатів

Дисертаційна робота Марченкова С. М. містить нові, раніше не захищені наукові положення, а результати дослідження в сукупності розв'язують актуальне наукове завдання, яке полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності впровадження моделі формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки.

Одержані результати мають практичне значення, оскільки дають можливість на якісно новому рівні вирішувати питання професійної підготовки майбутніх офіцерів в системі вищої військової освіти України. Результати дослідження впроваджено в освітній процес Військової академії (м. Одеса) (акт від 17.12.2020р.), Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова (акт від 15.06.2020р.), Інституту спеціального зв'язку та захисту інформації Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (акт від 11.03.2020 р.), Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (акт від 08.08.2019р.), Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (акт від 12.12.2019 р.).

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Теоретичні положення дисертації можуть бути використані для вдосконалення професійної підготовки майбутніх офіцерів у військових закладах вищої освіти шляхом впровадження в освітній процес науково-методичних рекомендацій, а також спецкурсу, спрямованих на формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки.

Висновки дисертації можуть слугувати основою для подальших наукових пошуків, пов'язаних з поглибленим вивченням: структурних елементів інформаційно-аналітичної компетентності; механізмів впливу різних технологій на особистісну та професійну самореалізацію майбутніх офіцерів; зарубіжного досвіду підготовки майбутніх офіцерів у визначеному напрямі.

7. Оцінка змісту дисертації, її завершеності у цілому

Аналізуючи дисертаційне дослідження, відзначимо, що робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У першому розділі дисертації розглянуто формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки як наукову проблему, здійснено аналіз базових понять дослідження, охарактеризовано особливості формування досліджуваної компетентності.

У другому розділі дисертації визначено педагогічні умови формування досліджуваної компетентності, а також представлено авторську модель та запропоновано основні шляхи її впровадження.

У третьому розділі викладено програму експериментальної частини дисертаційного дослідження, описано хід та результати дослідно-експериментальної перевірки ефективності впровадження моделі формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки.

Дисертаційна робота Марченкова С. М. за своєю структурою та змістом є завершеним науковим дослідженням.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове та практичне значення отриманих дисертантом результатів, слід відмітити ряд дискусійних положень та зауважень до змісту роботи, а також висловити окремі побажання:

1. В обґрунтуванні актуальності теми дисертації, на нашу думку, варто було б вказати на результати емпіричних досліджень, які відображають стан готовності майбутніх офіцерів до інформаційно-аналітичної діяльності.

2. На нашу думку, для забезпечення чіткого розуміння технологічних аспектів дослідження, автору варто було б у розділі 2.1. «Педагогічні умови формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки» більш детально описати процес виявлення,

виокремлення та експертної оцінки педагогічних умов, що є необхідними і достатніми для формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки.

3. Дослідження значно б виграло, якби автор в розділі 1.3. «Особливості формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів» поряд з компетентнісним, гуманістичним, особистісно орієнтованим, діяльнісним, рефлексивним підходами виділив і використав в якості методологічної основи системний підхід.

4. Позитивно оцінюючи зміст розділу 2.2 «Модель формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки», вважаємо, що автору варто було б наголосити на місцях і роль в зазначеній моделі педагогічних умов формування досліджуваної якості з позиції системного підходу.

5. У розділі 3.2 «Організація, методика та аналіз результатів формувального експерименту» автор в таблиці 3.10 розкриває структурні складові освітнього середовища в контексті обґрунтування моделі формування інформаційно-аналітичної компетентності. Враховуючи це, варто було б включити до методологічної основи дослідження та обґрунтувати середовищний підхід.

Проте, означені зауваження та побажання не є принциповими та ні в якому разі не знижують і не впливають на позитивну оцінку даного дослідження.

9. Повнота викладання результатів в опублікованих працях

Основні результати дослідження відображено в 26 публікаціях, з яких: 6 статей – у провідних фахових виданнях України, з них 5 – одноосібних, 2 – в іноземних наукових періодичних виданнях, 17 статей – у збірниках наукових конференцій, 1 – методичні рекомендації.

Наукові положення, висновки та рекомендації достатньо повно викладено в друкованих працях.

Матеріали дослідження Марченкова С. М. доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях.

10. Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації

Структурна побудова, зміст, результати роботи, основні висновки, що викладені в авторефераті, відповідають і повністю відображають основні положення дисертації.

11. Висновок

Дисертаційна робота Марченкова Сергія Миколайовича є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне і прикладне значення. На підставі виконаних досліджень і розробок автором здійснено комплексне вирішення важливого актуального наукового завдання, яке полягало в науково-теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності впровадження моделі формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки.

Дисертаційна робота «Формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки» заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам щодо порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Марченков Сергій Миколайович – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

начальник науково-організаційного відділу
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького,
кандидат педагогічних наук, доцент

Юрій ДЕМ'ЯНЮК

Підпис Юрія ДЕМ'ЯНЮКА завіряю:

начальник відділення контролю та документального забезпечення
відділу організаційно-мобілізаційної роботи, контролю та планування
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

підполковник

Ірина ЖИЛКІНА

22 квітня 2023